

Силабус курсу
Екологічний менеджмент і аудит

Освітній ступінь – другий (магістерський)
Галузь знань: 10 Природничі науки
Спеціальність: 101 Екологія
Освітньо-наукова програма «Екологія»
Кількість кредитів – 3

Рік підготовки, семестр – 2 рік, III семестр

Компонент освітньої програми: **Обов'язкові компоненти.**
Професійна підготовка.

Дні занять: вівторок, 11.05-14.05, ауд. 158
Консультації: четвер 14.05, ауд. 158

Мова викладання: українська

Керівник курсу

к. геог. н., доцент. **Чеболда Ігор Юрійович**

**Контактна
інформація**

Chebolda1@gmail.com, 0673688518

Опис дисципліни

Курс «Екологічний менеджмент і аудит» в теоретичному плані спрямований на системне викладення особливостей запровадження екологічного менеджменту та аудиту від концептуальних положень загальнодержавного значення до конкретних типових процедур з практичними прикладами, які дозволяють вивчити і запровадити екоаудит на господарському об'єкті, в галузі. Дисципліна дає цілісне уявлення про систему екологічного менеджменту і екологічного аудиту згідно з міжнародними стандартами.

Завданням вивчення дисципліни є формування у студентів стійких знань стосовно сучасних систем екологічного менеджменту, підготовка до практичного застосування цих знань у державних установах та на підприємствах регіонального й локального рівнів.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен знати про сучасні тенденції та інструменти екологічного менеджменту й аудиту, теоретичні засади розробки та впровадження системи екологічного менеджменту на підприємстві, мати базові знання про становлення та реалізацію положень Закону України "Про екологічний аудит"; уміти самостійно складати базову блок-схему впровадження системи екологічного менеджменту, аналізувати стійкість цієї системи екологічного менеджменту на підприємстві.

Навчальна дисципліна є складовою частиною безперервної екологічної освіти та виховання студентів-екологів, яка спрямована на розвиток у студентської молоді екологічного світогляду, спеціального екологічного мислення, закріплення необхідних знань з метою вирішення конкретних питань їх майбутньої практичної діяльності щодо захисту навколишнього середовища і є заключним етапом у вивченні теоретичних, нормативно-правових та методологічних основ еколого-економічної оцінки господарських об'єктів.

Зміст дисципліни розроблено на основі відповідних положень щодо підготовки фахівців у сфері Природничі науки, норм та традицій вищої університетської освіти, а також профілю освітньо-професійної програми.

Навчальний контент

Теми		Результати навчання
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Основи екологічного менеджменту.		
1	ТЕМА 1. <i>Предмет і завдання екологічного менеджменту</i>	<i>Знати</i> передумови формування екологічного менеджменту, мету, предмет, стратегічні завдання екологічного менеджменту, основні принципи системи екологічного менеджменту (EMS), форми екологічного менеджменту. <i>Вміти</i> визначати стан екологічного менеджменту в Україні. користуватися законодавством про екологічний менеджмент, використовувати міжнародний підхід до екологічного менеджменту.
2	ТЕМА 2. <i>Екологічний менеджмент на підприємстві</i>	<i>Знати</i> стадії екологічного менеджменту на підприємстві, завдання екологічного менеджменту, економічні та стратегічні вигоди. <i>Знати</i> основні принципи, які використовуються при розробці методик визначення збитків, завданих довкіллю. <i>Вміти</i> використовувати Українські державні стандарти та міжнародні екологічні стандарти, щодо формування ідеальної моделі законодавства про екологічний менеджмент.
3	ТЕМА 3. <i>Корпоративний екологічний менеджмент</i>	<i>Знати</i> , що собою являє виробничий процес, вимоги до екологічно безпечних виробничих процесів, методи аналізу матеріально-енергетичного балансу, особливості впровадження на підприємстві екологічно «чистих» технологій. <i>Вміти</i> встановлювати відповідність між екологічними нормативами і стандартами. <i>Вміти</i> користуватися нормативами природокористування й нормативами екологічних стандартів. <i>Вміти</i> будувати «Зелені» бізнес-плани та пропонувати заходи для керівників корпорацій.
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Екологічний аудит як незалежна, комплексна оцінка господарської й іншої діяльності в області охорони навколишнього середовища		
4	ТЕМА 4. <i>Місце і роль екологічного аудиту в управлінні природокористуванням</i>	<i>Знати</i> теоретичні основи формування і розвитку екологічного аудиту, основні міжнародні стандарти екологічного менеджменту й екологічного аудиту, понятійний апарат, критерії і показники екологічного аудиту, основні завдання у сфері екологічного аудиту, об'єкти екологічного аудиту. <i>Вміти</i> використовувати результати екологічного аудиту та методичні принципи екологічного аудиту.
5	ТЕМА 5. <i>Екологічний аудит</i>	<i>Знати</i> основні поняття. критерії екологічного аудиту, завдання і вигоди проведення екологічного аудиту. <i>Знати</i> основні причини, з яких проводиться екологічний аудит, вигоди проведення екологічного аудиту, основні принципи екологічного аудиту. <i>Вміти</i> збирати дані, докази, формувати висновок екологічного аудиту, вибирати умови проведення екологічного аудиту.
6	ТЕМА 6. <i>Правові та організаційні особливості проведення екологічного аудиту</i>	<i>Знати</i> функції Кабінету Міністрів України, функції місцевих рад, функції Аудиторської палати у сфері екологічного аудиту. <i>Знати</i> права й обов'язки екоаудиторів та екоаудиторських організацій, права та обов'язки замовника екологічного аудиту. <i>Вміти</i> складати аудиторський висновок.

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
K01.	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
K02.	Здатність приймати обґрунтовані рішення.
K03.	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
K04.	Здатність розробляти та управляти проектами.
K06.	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
K07.	Здатність мотивувати людей та рухатись до спільної мети.
K09.	Обізнаність на рівні новітніх досягнень, необхідних для дослідницької та/або

	інноваційної діяльності у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.
K10.	Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні екологічних проблем.
K11.	Здатність до використання принципів, методів та організаційних процедур дослідницької та/або інноваційної діяльності.
K13.	Здатність доводити знання та власні висновки до фахівців та нефахівців.
K14.	Здатність управляти стратегічним розвитком команди в процесі здійснення професійної діяльності у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.
K15.	Здатність до організації робіт, пов'язаних з оцінкою екологічного стану, захистом довкілля та оптимізацією природокористування, в умовах неповної інформації та суперечливих вимог.
K16.	Здатність до самоосвіти та підвищення кваліфікації на основі інноваційних підходів у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.
K17.	Здатність самостійно розробляти екологічні проекти шляхом творчого застосування існуючих та генерування нових ідей.
K18.	Здатність оцінювати рівень негативного впливу природних та антропогенних факторів екологічної небезпеки на довкілля та людину.
ПР01.	Знати та розуміти фундаментальні і прикладні аспекти наук про довкілля.
ПР02.	Уміти використовувати концептуальні екологічні закономірності у професійній діяльності.
ПР03.	Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції природознавства, сталого розвитку і методології наукового пізнання.
ПР04.	Знати правові та етичні норми для оцінки професійної діяльності, розробки та реалізації соціально-значущих екологічних проектів в умовах суперечливих вимог.
ПР05.	Демонструвати здатність до організації колективної діяльності та реалізації комплексних природоохоронних проектів з урахуванням наявних ресурсів та часових обмежень.
ПР06.	Знати новітні методи та інструментальні засоби екологічних досліджень, у тому числі методи та засоби математичного і геоінформаційного моделювання.
ПР08.	Уміти доносити зрозуміло і недвозначно професійні знання, власні обґрунтування і висновки до фахівців і широкого загалу.
ПР09.	Знати принципи управління персоналом та ресурсами, основні підходи до прийняття рішень в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.
ПР10.	Демонструвати обізнаність щодо новітніх принципів та методів захисту навколишнього середовища.
ПР11.	Уміти використовувати сучасні інформаційні ресурси з питань екології, природокористування та захисту довкілля.
ПР13.	Уміти оцінювати потенційний вплив техногенних об'єктів та господарської діяльності на довкілля
ПР14.	Застосовувати нові підходи для вироблення стратегії прийняття рішень у

	складних непередбачуваних умовах.
ПР15.	Оцінювати екологічні ризики за умов недостатньої інформації та суперечливих вимог.
ПР16.	Вибирати оптимальну стратегію господарювання та/або природокористування в залежності від екологічних умов.
ПР17.	Критично осмислювати теорії, принципи, методи і поняття з різних предметних галузей для вирішення практичних задач і проблем екології.
ПР18.	Уміти використовувати сучасні методи обробки і інтерпретації інформації при проведенні інноваційної діяльності.
ПР19.	Уміти самостійно планувати виконання інноваційного завдання та формулювати висновки за його результатами.

Літературні джерела

1. Макаров С.В., Гусєва Т.В., Холтуєва М.С. Экологический менеджмент. - М., 2003.
2. Лук'янихін ВО. Екологічний менеджмент у системі управління збалансованим розвитком. - Суми, 2002.
3. Ф.В. Вольвач, Мі Дробноход, В.Г. Дюканое та ін. Стійкий екологічно безпечний розвиток і Україна. - К., 2002.
4. Семенов В.Ф. Екологічний менеджмент. - К., 2004.
5. Екологічне управління: Підручник/ В.Я. Шевчук, Ю.М. Саталкін, Білявський та ін. – К.: Либідь, 2004.-432с.
6. Модернізація виробництва: системно-екологічний підхід: Посібник з екологічного менеджменту/ Шевчук В.Я., Саталкін Ю.М., Навроцький В.М. та ін. – К.: СИМВОЛ-Т, 1997.-245с.
7. Шевчук В. Я. и др. Екологічний аудит / Шевчук В. Я., Саталкін Ю. М., Навроцький В. М.. – К.: Вища шк., 2000. – 343 с.
8. Экологический учет и аудит: Сб. ст. / ЮНКТАД и др.; Под ред. Шнейдмана Л. З. – М.: ФБК ПРЕСС, 1997. – 184 с.

Політика оцінювання

●**Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

●**Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.

●**Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1 (теми 1, 2) усне опитування, тести, завдання	40
Модуль 2 (теми 3-5) усне опитування, тести, завдання	40
Екзамен	20

До Силабусу також готуються матеріали навчально-методичного комплексу:

- 1) Навчальний контент (розширений план лекцій)

- 2) Тематика та зміст практичних робіт
- 3) Електронне навчання в системі MODLE